

KNJIŽNICE U PROCJEPU 2

KATALOGIZACIJA S OSMIJEHOM ?

Teorijski i praktični pristupi suvremenoj katalogizaciji

Zbornik radova

Glavna urednica Dunja Holcer

Knjižničarsko društvo Sisačko-moslavačke županije
Sisak, travanj 2016.

Stručni skup ***Knjižnice u procjepu 2***
Katalogizacija s osmijehom ?
Teorijski i praktični pristupi suvremenoj katalogizaciji
Sisak, Hotel Panonija, 15. svibnja - 16. svibnja 2014.

Organizator

Knjižničarsko društvo Sisačko-moslavačke županije

Suorganizatori

Komisija za katalogizaciju Hrvatskoga knjižničarskog društva
Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak

Urednički odbor

Gordana Bjelovarac
Nataša Bujas
Iva Dužić
Dunja Holcer
Andreja Tominac

Recenzenti

dr. sc. Ana Barbarić, izv. prof.
Tanja Buzina, knjižničarska savjetnica

Predmetno kazalo

Branka Purgarić-Kužić

UDK

Andreja Tominac

Lektura

Renata Šurlan

Prijevod na engleski

Nataša Bujas

ISBN 978-953-57942-1-9

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000929388.

Zbornik radova tiskan je uz potporu Sisačko-moslavačke županije.

SADRŽAJ

PREDGOVOR (dr. sc. Ana Barbarić, izv. prof.)	V
<i>Vesna Hodak, Elia Ekinović Micak</i>	1
ISBD - OBJEDINJENO IZDANJE: OMEĐENA TISKANA GRAĐA	
<i>Diana Polanski</i>	24
PROBLEM DVOSTRUKOG (VIŠESTRUKOG) IDENTITETA: KOLIKO JE PRISUTAN U HRVATSKOJ KATALOŽNOJ PRAKSI? JE LI DOŠLO VRIJEME DA UĐE U NAŠ NACIONALNI PRAVILNIK I POD KOJIM UVJETIMA?	
<i>Željka Aleksić, Irena Galić Bešker</i>	50
ISBD(A) I OBJEDINJENI ISBD: SLIČNOSTI I RAZLIKE	
<i>Vesna Stričević-Šolić</i>	64
OPSEG KATALOŽNOG ZAPISA SERIJSKIH PUBLIKACIJA U PRAKSI GRADSKE KNJIŽNICE U ZAGREBU	
<i>Milko Belevski</i>	83
MEDIATEKA GRADSKE KNJIŽNICE ZADAR – STRUČNA OBRADA AUDIOVIZUALNE I ZVUČNE GRAĐE	
<i>Željka Turk Joksimović</i>	101
STRUČNA OBRADA ČLANAKA SERIJSKIH PUBLIKACIJA U NARODNOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VLADO GOTOVAC SISAK	
<i>Željka Djeke, Vedrana Lugić</i>	114
PRIMJERI I PRAKSA U OBRADI VIDEOGRAĐE U GRADSKOJ KNJIŽNICI I ČITAONICI VINKOVCI	
<i>Inge Majlinger-Tanocki, Marijana Špoljarić, Srđan Lukačević</i>	124
IZRADA CIP ZAPISA KAO SURADNJA NAKLADNIKA I KNJIŽNICA: ISKUSTVO GRADSKE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE OSIJEK	
<i>Katarina Todorcev Hlača</i>	133
KATALOGIZACIJA GRAĐE NA ĆIRILIČNOM PISMU, PROBLEMI, TE NAČINI NJIHOVOG RJEŠAVANJA	
<i>Ranka Janus</i>	144
KATALOŽNI OPIS OMEĐENIH PUBLIKACIJA U VIŠE SVEZAKA U NARODNIM KNJIŽNICAMA: USPOREDNA ANALIZA NA PRIMJERIMA BELETRISTIKE	
<i>Igor Mladinić, Sanja Vukasović-Rogač</i>	161
KATALOGIZACIJA TISKANIH MUZIKALIJA U PRAKSI GRADSKE KNJIŽNICE ZAGREB	

<i>Nela Mrzljak, Vikica Semenski</i>	180
KATALOŽNA OBRADA IZRAVNO DOSTUPNE ELEKTRONIČKE I AUDIOVIZUALNE GRAĐE: SADAŠNJA PRAKSA U NACIONALNOJ I SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U ZAGREBU I U KNJIŽNICAMA GRADA ZAGREBA – PRIKAZ RADIONICE	
PREDMETNO KAZALO (Branka Purgarić-Kužić)	211

PREDGOVOR

Zbornika radova Stručnog skupa Knjižnice u procjepu 2 održanog u Sisku u svibnju 2014. donosi dvanaest radova. Pomalo provokativan naziv teme skupa, postavljen u obliku pitanja „Katalogizacija s osmjehom?“, dobro ocrtava trenutačno stanje hrvatske kataložne prakse. Objavljivanjem objedinjenog izdanja ISBD-a trebalo bi napustiti slijedeće odredbe pojedinih specijaliziranih ISBD-ova što svakako predstavlja izazov, pogotovo po pitanju skupine 0. No, još je i značajnije što trogodišnji projekt izradbe nacionalnoga kataložnog pravilnika (<http://npk.nsk.hr/>) ulazi u završnu fazu. Njegovo objavljivanje označiti će početak jednog novog razdoblja u hrvatskoj katalogizaciji u kojem bi trebala biti usklađena naša kataložna tradicija, pa i postojeća praksa, s novim međunarodnim kataložnim načelima, konceptualnim modelima te standardima. U vremenima koja nose promjene neizmjerljivo je važno da kataložni stručnjaci, a poglavito kataložni praktičari, kroz objavljene tekstove promišljaju i problematiziraju različite aspekte kataložne teorije i prakse.

Zbornik otvara rad Vesne Hodak i Eliee Ekinović Micak ISBD – objedinjeno izdanje: tiskana omeđena građa u kojem se iscrpno prikazuju odredbe za opis omeđene tiskane građe u novom ISBD-u. Uz to, prikazane su i analizirane razlike između spomenutog objedinjenog izdanja ISBD-a, ISBD(M)-a i Pravilnika i priručnika za izradbu abecednih kataloga Eve Verone. Kako omeđena tiskana građa i dalje predstavlja najzastupljeniju vrstu građe u hrvatskim katalogima, ovakav pregledan rad predstavlja izuzetno važan doprinos u naglašavanju promjena koje bi trebale uslijediti u hrvatskoj kataložnoj praksi.

Rad Diane Polanski pod naslovom Problem dvostrukog (višestrukog) identiteta problematizira u suvremenim kataložnim prilikama jedno od temeljnih načela Veroninog Pravilnika, načelo jedinstvene odrednice (pristupnice). Činjenica je da se unatoč odredbama Veroninog Pravilnika u našim katalogima već neko vrijeme, u određenim slučajevima, koristi za istu osobu (isti biografski identitet) koja objavljuje pod različitim imenima (različitim bibliografskim identitetima) unakrsno povezivanje različitih pristupnica. Rad na značajki izdvojenim, ilustrativnim, primjerima donosi usporedbu hrvatske kataložne prakse s praksom odabranih svjetskih knjižnica čime se otvaraju mnoga zanimljiva pitanja dosega i mogućnosti normativne kontrole u suvremenim nakladničkim okolnostima.

Slijedi rad Željke Aleksić i Irene Galić pod naslovom ISBD(A) i objedinjeni ISBD: sličnosti i razlike. I ovaj rad donosi iscrpan pregled novina iz objedinjenog izdanja ISBD-a u odnosu na ISBD(A) prema kojem se stara knjiga bibliografski opisivala u našim knjižnicama. Dubina analize ukazuje kako su autorice vrsne stručnjakinje za obradu stare knjige, a posebno se ističe pregled i komentar novina u skupini 4 i skupini 5 koji će, kao i cijeli rad, biti od velike pomoći svima koji se bave obradom ove vrste knjižnične građe.

Vesna Stričević-Šolić u radu pod naslovom Opseg kataložnog zapisa serijskih publikacija u praksi Gradske knjižnice u Zagrebu ulazi u problematiku optimalnog opsega kataložnog zapisa za vrstu građe koju karakteriziraju neprestane promjene bibliografskih podataka. Navedenu problematiku rad

oslikava iz perspektive narodne knjižnice što svakako predstavlja značajan doprinos jer smo, do sada, u hrvatskoj kataložnoj literaturi o toj temi mogli čitati radove iz perspektive nacionalne knjižnice te visokoškolskih i znanstvenih knjižnica.

Sljedeći rad u zborniku je rad Milka Belevskog pod naslovom Mediateka Gradske knjižnice Zadar – stručna obrada audiovizualne i zvučne građe. Ovaj zanimljivi rad nastavlja se na temu prvog Stručnog skupa Knjižnice u procjepu koji se bavio stručnom obradom neknjižne građe. Radovi objavljeni u zborniku Knjižnice u procjepu (1), kao i sama izlaganja na skupu, pokazali su da obrada različitih vrsta neknjižne građe pred hrvatske kataložne praktičare postavlja niz nedoumica. Ovaj rad zacijelo doprinosi njihovom ublažavanju opisujući cjelokupni tijek obrade AV i zvučne građe u uzorno organiziranoj narodnoj knjižnici.

Željka Turk Joksimović u radu Stručna obrada članaka serijskih publikacija u Narodnoj knjižnici i čitaonici Vlado Gotovac Sisak donosi uvid u obradu sastavnica iz popularno-znanstvenih serijskih publikacija namijenjenih, prvenstveno, mladim korisnicima. Autorica ukazuje na važnost sadržajne obrade i dosljedne izradbe predmetnih odrednica što omogućuje pretraživanje po temi čime narodna knjižnica olakšava srednjoškolcima i studentima ispunjavanje njihovih obrazovnih obveza u svjetlu ostvarivanja zadaća narodnih knjižnica opisanih u IFLA-inom i UNESCO-ovom Manifestu za narodne knjižnice.

Slijedi rad Željke Djeke i Vedrane Lugić pod naslovom Primjeri i praksa u obradi videograđe u Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci. Rad na konkretnim primjerima u formatu UNIMRAC opisuje praksu narodne knjižnice u katalogizaciji projicirane i filmske građe. Posebno je zanimljivo to što autorice ukazuju na povećavanje opsega zapisa od 2007., kada se u navedenoj knjižnici započelo s obradom AV građe, pa do 2014.

Rad Inge Majlinger-Tanocki, Marijane Špoljarić i Srđana Lukačevića pod naslovom Izrada CIP zapisa kao suradnja nakladnika i knjižnica: iskustvo Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek donosi osvrt na brojen probleme s kojima se susreću knjižnice koje sudjeluju u kooperativnom CIP programu. Posebno su zabrinjavajući rezultati provedenog istraživanja koji ukazuju da nakladnici po pitanju slanja tzv. županijskog obveznog primjerka ne poštuju zakonsku obvezu odnosno da je postotak nezaprmljene građe veći od 90%. Zbog toga rad i naglašava važnost suradnje i nakladnika po tom pitanju, no navedeni alarmantni pokazatelji ukazuju kako je žurno neophodno što je moguće više ojačati tu suradnju.

Katarina Todorčev Hlača u radu pod naslovom Katalogizacije građe na ćirilichnom pismu, problemi, te načini njihovog rješavanja bavi se problematikom transliteracija kataložnih zapisa građe na ukrajinskom, rusinskom i ruskom jeziku na primjerima iz Središnje knjižnice Rusina i Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj. Ukazuje na odudaranje pravila za transliteraciju iz Veroninog Pravilnika od onih koje donosi Hrvatski pravopis Hrvatskoga instituta za jezik i jezikoslovlje. Autorica se zalaže za promjenu pravila za transliteraciju u skladu s odredbama iz Hrvatskog pravopisa.

Rad Ranke Janus pod naslovom Kataložni opis omeđenih publikacija u više svezaka u narodnim knjižnicama: usporedna analiza na primjerima beletristike zanimljiv je doprinos raspravi jednorazinski vs. dvorazinski/ višerazinski opis koja se vodi i na međunarodnoj razini, a i u okviru projekta izradbe novog hrvatskog kataložnog pravilnika. Provedena analiza ukazuje na različite aspekte ovog problema koji rezultira neujednačenim rješenjima odnosno zapisima u hrvatskim katalozima.

Slijedi rad Igora Mladinića i Sanje Vukasović-Rogač pod naslovom Katalogizacija tiskanih muzikalija u praksi Gradske knjižnice Zagreb. Rad prikazuje katalogizaciju notne građe prema ISBD(PM)-u na primjerima iz zbirke Glazbenog odjela Gradske knjižnice u Zagrebu. Rad donosi i ilustrativne primjera korištenja ISBN-a i ISMN-a za glazbenu građu te ukazuje da se u kataložnoj praksi često ne možemo osloniti na načelo da su ISBN-om označene knjige o glazbi, a ISMN-om tiskane muzikalije, odnosno da postoje jedinice građe koje nose obje identifikacijske oznake.

Zadnji prilog zborniku rad je autorica Nele Mrzljak i Vikice Semenski pod naslovom Kataložna obrada izravno dostupne elektroničke i audiovizualne građe: sadašnja praksa u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu i Knjižnicama grada Zagreba – prikaz radionice. Dakle riječ je o radu nastalom temeljem održane radionice koja je u prvom dijelu obuhvatila primjere obrade izravno dostupne elektroničke građe s naglaskom na CD-ROM-ove. Drugi dio radionice odnosno rada bavio se obradom računalnih igara i audiovizualne građe. Rad obuhvaća brojne ilustrativne primjere koji će zasigurno hrvatskim katalogizatorima olakšati katalogizaciju navedenih vrsta građe.

Možemo zaključiti kako svi radovi u zborniku predstavljaju vrijedan doprinos promišljanju poželjnog smjera razvoja stručne obrade knjižnične građe u hrvatskim knjižnicama što je u vremenu u kojem se stvari mijenjaju izuzetno važno. Iz istog razloga pozdravljamo i nakladnički poduhvat Knjižničarskog društva Sisačko-moslavačke županije jer, nažalost, živimo i djelujemo u vremenima u kojima hrvatski nakladnici objavljuju sve manje naslova iz područja knjižničarstva. Zbog toga nas već drugi zbornik radova koji obrađuje teme iz područja katalogizacije, pa još i s mogućim osmjehom, osobito veseli!

U Zagrebu, 29. ožujka 2016.

dr. sc. Ana Barbarić, izv. prof.

